

OPĆINA TEŠANJ
- NACRT -

Budžet za građane
2019. godine

Zbog čega Budžet za građane

Dragi sugrađani,

Po prvi puta uz Nacrt budžeta građanima predstavljamo Budžet na ovakav način, kroz svojevrsan vodič koji pojednostavljeno prikazuje kako se planira prikupiti i trošiti novac iz budžeta Općine tokom budžetske godine.

Vodič je namijenjen svima koji žele da se upoznaju sa procesom budžetiranja, učestvuju u javnoj raspravi, prate realizaciju općinskih ciljeva i finansiranja svih aktivnosti koje se podržavaju općinskim budžetom.

Cilj ovakvog pristupa je da se javnosti omogući bolji uvid i razumijevanje načina na koji lokalne vlasti planiraju, prikupljaju, raspodjeljuju i troše sredstva iz budžeta Općine.

Ovaj dokument doprinosi većoj transparentnosti i otvorenosti, te boljem razumijevanju nadležnosti, strukture prihoda i rashoda, namjenskog karaktera pojedinih prihoda i njihove veze sa načinom utroška i drugih bitnih pitanja.

Budžetska sredstva su javna, sredstva svih građana – poreskih obveznika, stoga je naša obaveza da njima raspolažemo u najboljem interesu zajednice i da građanima predstavimo tačne i razumljive podatke o izvorima prikupljenih prihoda i njihovom trošenju.

Nadam se da ćemo na ovaj način budžet učiniti pristupačnijim i razumljivijim, te omogućiti informacije za još veće i značajnije učešće građana u javnoj raspravi i izradi budžeta u narednim godinama.

s.r. Suad Huskić

Budžet za građane

Novac građana čini **budžete** svih nivoa vlasti, pa tako i općinskog budžeta.

On se u vidu prihoda prikuplja iz **poreza** (na promet proizvoda, dohodaka, imovine...) i **neporeznih prihoda** (takse, naknade, rente...).

Značajan dio prihoda Općine se ostvaruje i kroz pružanje usluga administracije, ali je i taj novac javni i kao takav sastavni je dio budžeta.

Budžet je akt koji iskazuje balansirane iznose planiranih prihoda i rashoda jedne kalendarske godine. Njime se definišu sredstva za provođenje ciljeva Općinskog vijeća.

Institucije vlasti su odgovorne za sredstva u okviru budžeta, te odlučuju u ime građana o raspodjeli prikupljenih sredstava za različite namjene.

Građani žele da znaju i odlučuju o tome kako će se trošiti **njihov novac**. Oni to čine putem izabраниh predstavnika u Općinskom vijeću, ali i direktnim uključenjem u budžetski proces. Osnovni preduslov za to je informisanost.

Općina je dužna da obezbijedi javnost rada i pruži informacije o svim bitnim pitanjima u procesu kreiranja, usvajanja i izvršavanja budžeta.

*Budžet
za 2019. godinu u
nacrtu iznosi
18.640.000 KM.*

Budžet za građane sažeto i jasno iskazuje osnovne informacije iz budžeta. Rađen je u pristupačnom formatu sa jezikom razumljivim svim građanima.

Kada su građani u stanju da razumiju Budžet, onda mogu učestvovati u procesu, postavljati pitanja i osigurati transparentno postupanje vlasti - da objasnjavaju ono šta radi u njihovo ime.

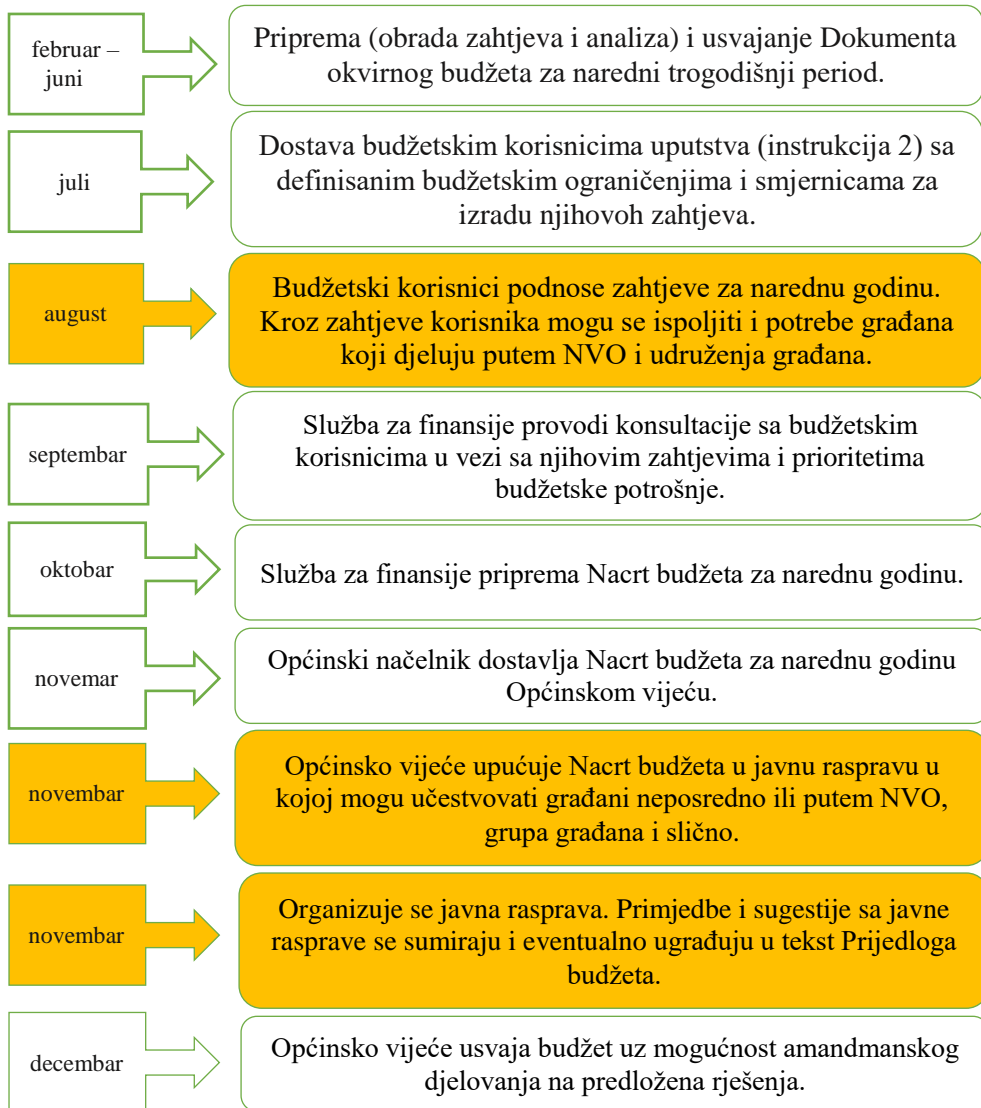
Općinske nadležnosti

Općina Tešanj obavlja poslove iz samostalne nadležnosti koje su definisane Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH, kao i poslove koji su joj preneseni posebnim propisima. Važno je pojasniti koliko je učešće Općine u finansiranju određene nadležnosti i poslova na lokalnom nivou.

Učešće Općine	Potpuno finansira Općina	Uglavnom finansira Općina	U manjoj mjeri finansira Općina
Obrazovanje			X
Opća uprava (matični ured, javna uprava, civilna zaštita, ...)	X		
Zdravstvena zaštita			X
Socijalna zaštita		X	X
Kultura		X	X
Urbanizam, prostorno uređenje, stambena politika	X		
Komunalne i druge javne uslužne djelatnosti	X	X	
Zaštita okoliša		X	X
Saobraćaj - transport	X	X	
Privreda i poljoprivreda			X

Budžetski ciklus

Jedan budžetski ciklus je iskazan u slijedećem pregledu:

(*obojena polja mjeseci označavaju faze u kojim su uključeni građani)

O prihodima budžeta

Budžetski prihodi se dijele na **porezne i neporezne, te grantove i primitke**. **Porezni prihodi** se sastoje od **indirektnih i direktnih**.

Indirektni porezi su vezani za promet roba i usluga a uključuju porez nadodatnu vrijednost (**PDV**), akcize, carine i druge vezane dadžbine.

Indirektni porezi su najvažniji prihod budžeta svih nivoa vlasti. Zbog njihove važnosti regulisani su državnim Zakonom i prikupljaju se na državnom nivou, a potom se dijele na entitete i Brčko distrikt. Podjela na Federaciju BiH, kantone i općine je regulisana federalnim propisima.

Učešće naše Općine u indirektnim porezima iznosi 0,08% prikupljenih sredstava na nivou BiH.

Bez obzira na ovako malo učešće u ukupnim prihodima Države, ovaj prihod čini 28% cjelokupnog Budžeta ili 48% svih poreznih i neporeznih prihoda Općine.

Direktni porezi čine 16% Budžeta i regulisani su federalnim propisima, tako da općinska uprava nema direktnog utjecaja na njih. Vezani su isključivo za imovinu građana (promet nepokretnosti, zakup i dr.) i porez na dohodak.

Ovi prihodi su direktno vezani za privredne aktivnosti na teritoriji Općine. Upravo zbog jakog privrednog rasta na teritoriji Općine, duži niz godina prihodi rastu bez uvećanja poreznih stopa (68% rasta u odnosu na 2013. godinu).

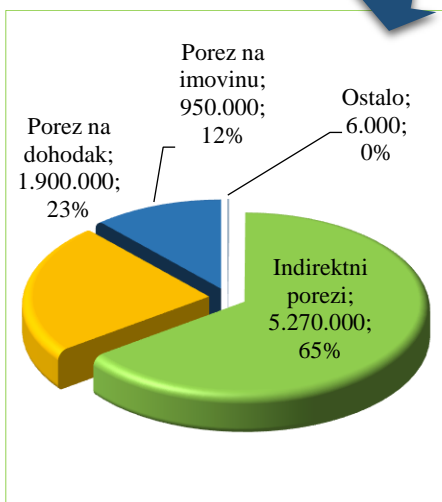
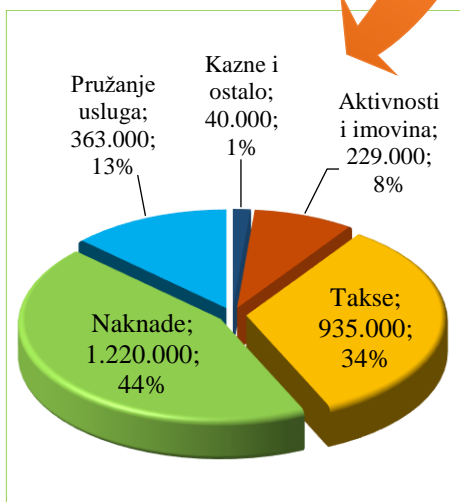
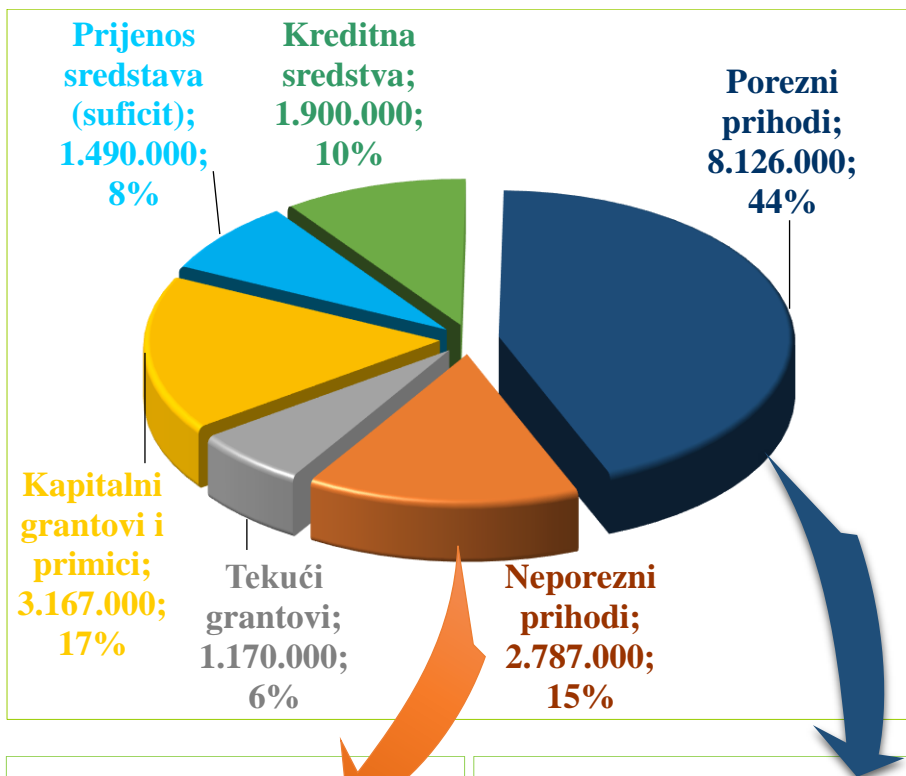
Neporezni prihodi čine 15% Budžeta. Definisani su i regulisani od strane općinskog nivoa vlasti, tako da je uticaj na iste direktan. Oni su takođe vezani za privredne i druge aktivnosti lokalne zajednice. Sastoje se od naknada, taksi, renti, koncesija, zakupa, te prihoda od pružanja usluga Organa uprave.

Grantovi (23% Budežta) predstavljaju sredstva koja se doznačavaju Općini iz budžeta viših nivoa vlasti, međunarodnih i domaćih institucija. Mogu biti tekući i kapitalni. I jedni i drugi imaju namjenski karakter koji se definiše od strane davaoca granta (stambeno zbrinjavanje, stipendiranje i slično).

Kreditna sredstva čine 10% Budžeta naredne godine. Planirano je povlačenje kreditnih sredstava Evropske investicijske banke za projekt odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda na teritoriji Općine.

Naša Općina niz godina ima akumulirani suficit budžeta (višak prihoda).

Struktura prihoda 2019.

Raspodjela budžetskih sredstava

Prikupljena sredstva budžeta (17.860.000 KM) se raspoređuju na pojedinačne namjene koje su definisane izvornim i prenesenim nadležnostima Općine.

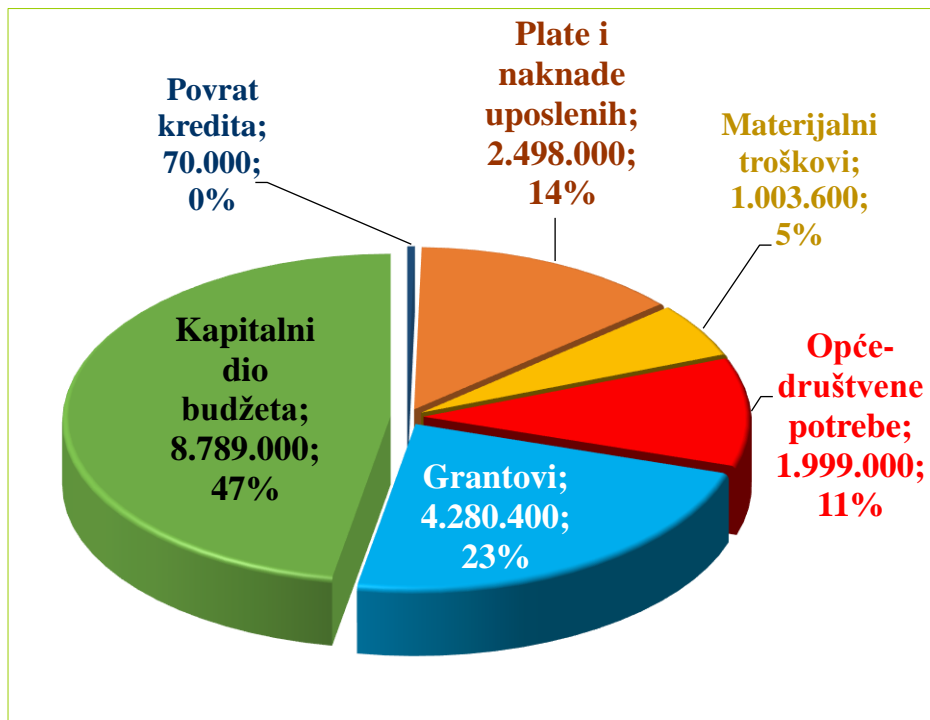
Budžetska sredstva se izdvajaju za:

- * funkcionisanje organa uprave (plate i materijalni troškovi općinskih službi i Vijeća) – 19%,
- * općedruštvene potrebe (održavanje putne i druge infrastrukture sa komunalnim potrebama) - 11%,
- * **grantove** - 23% i
- * kapitalna ulaganja – 47%.

Grantovi – predstavljaju dodijeljena budžetska sredstva pojedincima, javnom i nevladinom sektoru za pomoći, projekte i aktivnosti.

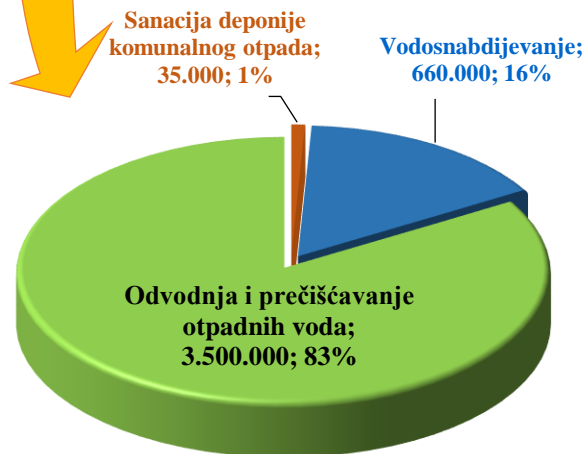
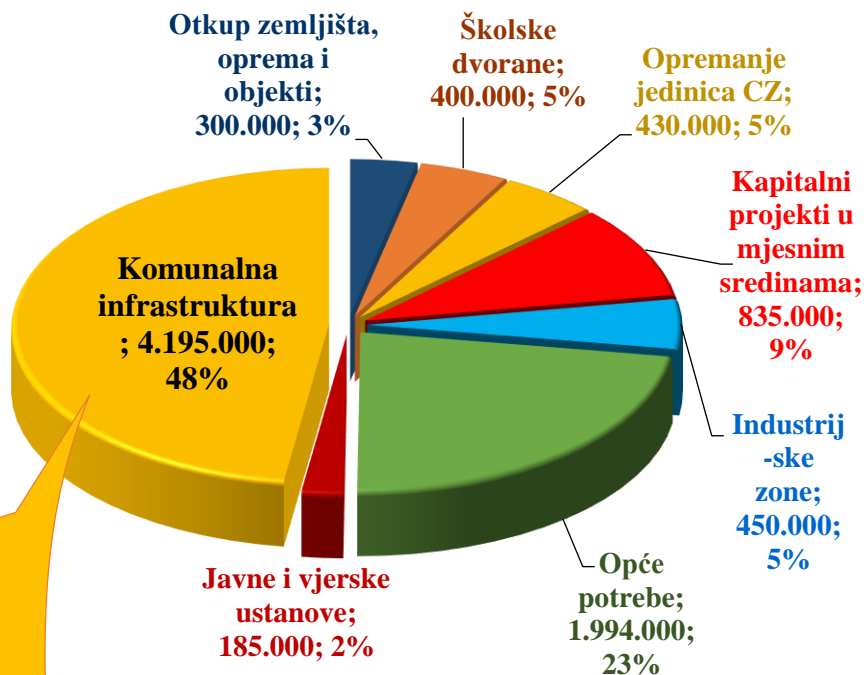
Grupisanje rashoda u raspodjeli je izvršeno prema uspostavljenoj logičkoj strukturi zasnovanoj na računovodstvenoj klasifikaciji.

Struktura raspodjele za 2019. godinu izgleda ovako:

Kapitalna ulaganja u 2019.

Najveći dio Budžeta (8,789.000 KM) se izdvaja za kapitalna ulaganja.

* 47% općinskih prihoda za 2019. godinu je usmjereno na kapitalna ulaganja.

* 48% kapitalnih ulaganja je usmjereno na projekte komunalne infrastrukture.

Odvodnja i prečišćavanje otpadnih voda predstavlja najveći infrastrukturni projekt na teritoriji Općine Tešanj nakon rata. Ukupna vrijednost projekta iznosi cca 23.500.000 KM.

Do sada je za realizaciji ovog projekta izdvojeno (izgrađeno i ugovoreno) **11.473.000 KM**.

Nova faza projekta u 2019. godini predviđa nastavak gradnje kolektora u visini od **3.500.000 KM**.

U okviru komunalne infrastrukture, planirana su i ulaganja u projekte **vodosnabdijevanja** u ukupnoj visini od **660.000 KM**. Prije svega planirani su radovi u MZ Raduša.

U okviru projekata vodosnabdjevanja u proteklih 5 godina je izgrađeno i ugovoreno za realizaciju u 2018. godini **2.617.000 KM**.

Ovi projekti su višegodišnji, a ukupna ulaganju u iste u konačnici će iznositi blizu 28 miliona KM.

Pored komunalne infrastrukture, najznačajnija ulaganja se planiraju kroz:

* Završetak izgradnje sportskih sala osnovnih škola u Miljanovcima, Kaloševiću i Jablanici od 400.000 KM. Dvorana OŠ Šije je okončana 2018.god.

* Asfaltiranje i drugi projekti mjesnih zajednica kroz plan kapitalnih investicija od 640.000 KM

* Uređenje industrijskih zona Bukva i Glinište od 350.000 KM

Planiran je nastavak aktivnosti na:

- * Opremanju civilne zaštite od 430.000 KM
- * Sanaciji Starog grada od 40.000 KM
- * Otkupu zemljišta za realizaciju kapitalnih projekata odvodnje otpadnih voda, industrijskih zona, asfaltiranja puteva i slično od 300.000 KM
- * Izradi prostorno-planske i projektne dokumentacije od 180.000 KM
- * Obezbjeđenju sredstva za učešće u projektima drugih nivoa vlast i izvora, od 550.000 KM
- * Dodjeli grantova za realizaciju projekata ustanovama i organizacijama od 185.000 KM i slično

Grantovi u 2019.

Grantovi predstavljaju budžetska sredstva koja se dodjeljuju pojedincima, javnom i nevladinom sektoru za pomoći, finansiranje projekata i aktivnosti.

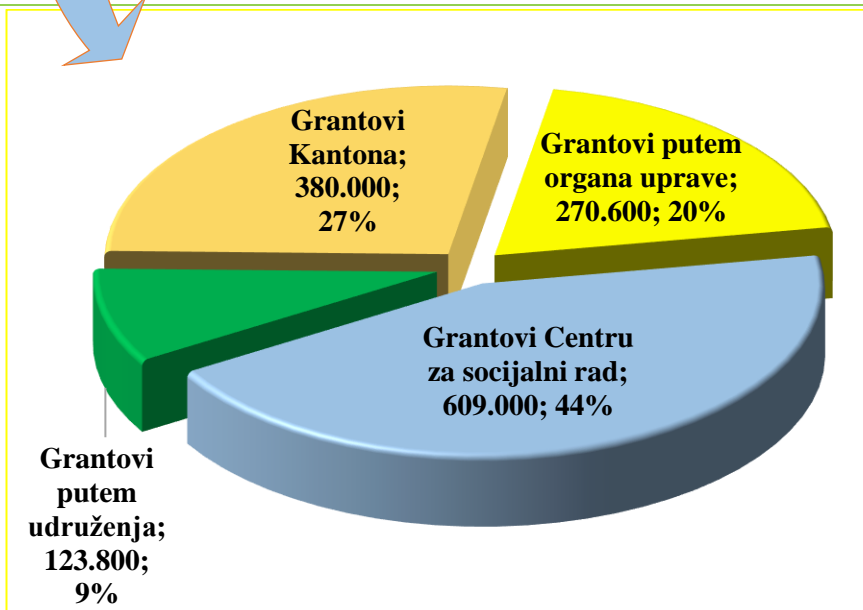
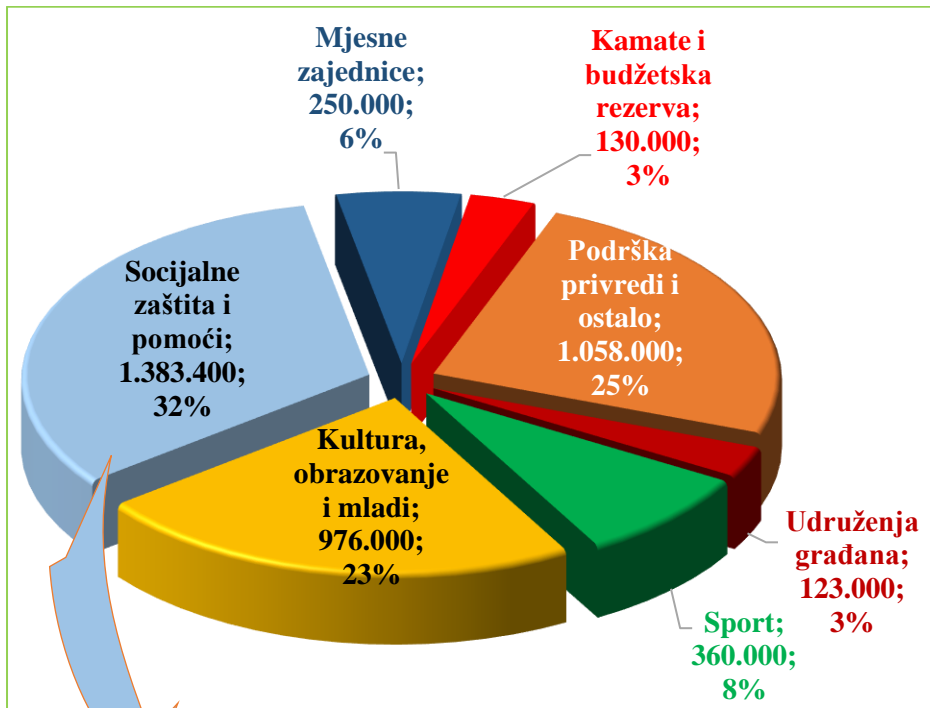
Grantovi predstavljaju specifičan vid povrata sredstava poreznih obveznika građanima, udruženjima građana, sportkim klubovima, privrednicima, nevladinom sektoru i slično.

Grantovi se dodjeljuju putem javnih poziva (stipendije, projekti udruženja građana, sportskih klubova i sl.), posredstvom udruženja i javnih ustanova (grantovi socijalne pomoći i sl.), kandidovanjem projekata i učešćem u programima koje organizuju nadležne Službe (manifestavcije i obilježavanje značajnih datuma Općine), te pojedinačnih zahtjeva.

* **23%**
budžetskih
rashoda čine
grantovi
(≈4,3miliona KM).

* **32% grantova**
čine grantovi
socijalne
zaštite.

Sredstva grantova za 2019. godinu iznose 4.280.400 KM, a dijele se na slijedeće namjene:

* Izdvajanja za **socijalnu zaštitu** čine **32%** svih grantova Općine.
Ova izdvajanja obuhvataju širok spektar pomoći iskazan u narednoj tabeli:

GRANT	IZNOS
Grant Centru za socijalni rad Tešanj	345.000
Pomoći za dodjelu putem vladinog i nevladinog sektora	259.400
Sredstva za stambeno zbrinjavanje	260.000
Stalne socijalne pomoći Centra za socijalni rad i ogrjev	95.000
Otklanjanje posljedica prirodnih nesreća	145.000
Sredstva za privremeno angažovanje nezaposlenih lica	38.600
Grant za dnevni boravak djece sa poteškoćama u razvoju	35.000
Sredstava za pomoć povratku raseljenih i izbjeglih lica	38.000
Poboljšanje uslova za srednje obrazovanje učenika	30.000
Stimulativne demografske mjere porodicama	30.000
Pomoći djeci oboljeloj od specifičnih težih oboljenja i celijakije	30.000
Subvencije penzionerima, crveni križ i drugo	26.000
SVEGA	1.572.000

* **Grantovi za kulturu, obrazovanje i mlade iznose 976.000 KM.**

Iz ovih sredstva se finansiraju projekti mladih, aktivnosti udruženja iz oblasti kulture, rad Centra za kulturu i obrazovanje Tešanj, općinske manifestacije, podržavaju se javne ustanove koje se finansiraju iz Budžeta ZE-DO kantona (osnovne i srednje škole, Biblioteka, Muzej) i drugo.

560.000 KM iznose sredstva koja se u 2019. godini izdvajaju za **stipendiranje studija**.

Općinske stipendije iznose 360.000 KM, a stipendije Kantona 200.000 KM.

Stipendiranjem je obuhvaćeno **580 studenata** sa teritorije Tešnja.

U proteklih 7 godina za stipendiranje studija redovnih studenata izdvojeno je **3.382.666 KM**.

* U okviru Budžeta namijenjenog za grantove izdvojeno se više od **700.000 KM** sredstva **podrške privredi** u širem smislu.

Između ostalog izdvajaju se sredstva prema programima za samozapošljavanje i zapošljavanje od 200.000 KM, sredstva za poslovne ideje mladih od 60.000 KM, podršku sajamskim aktivnostima od 35.000 KM i drugo.

Grantovi poljoprivrednih podsticaja za 2019. godinu su planirani u visini od **350.000 KM**. Podsticaji su podijeljeni na biljnu i animalnu proizvodnju i dodjeljivat će se svim registrovanim gazdinstvima koja ispunjavaju uslove iz Programa.

Poticajem je obuhvaćeno oko **600 domaćinstava** godišnje.

Proteklih 12 godina iz budžeta je ovim putem dodijeljeno **3.230.028 KM**.

360.000 KM iz Budžeta Općine se izdvaja za sufinansiranje rada **sportskih kolektiva**. Najveći dio sredstava se izdvaja za finansiranje takmičarskih aktivnosti prema projektom pristupu, do 290.000 KM.

Dio od 55.000 KM se izdvaja za obezbjeđenje termina za trenažni proces klubova putem Sportsko rekreacionog centra Tešanj.

Udruženja građana su zastupljena u budžetu sa 123.000 KM. Sredstva se dijele na finansiranje rada udruženja od posebnog značaja za Općinu, a ostatak prema projektom pristupu objavom javnog poziva.

Pored toga, udruženja ostvaruju i grantove pomoći članstvu od 127.400 KM kroz dio socijalnih izdvajanja, učestvuju u realizaciji drugih programa koji se finansiraju iz Budžeta Općine, te putem nadležne općinske Službe ostvaruju i druge vidove pomoći u realizaciji svojih aktivnosti (sajamske aktivnosti, programi edukacija i slično).

Dodjela sredstava se u značajnoj mjeri vrši putem provođenja Javnog poziva.

Operativna **budžetska rezerva** čini 0,5% budžeta i koristi se za nepredviđene i nedovoljno predviđene izdatke.

Dva puta godišnje se izvještava Općinsko vijeće o korištenju sredstava rezerve sa pregledom svih isplata.

Općedruštvene potrebe

Općedruštvene potrebe obuhvataju niz aktivnosti Općine vezane za komunalno uređenje, održavanje infrastrukture, bezbjednost i druge potrebe zajednice.

Komunalno uređenje je isključiva nadležnost lokalne uprave.

Shodno tome, za ove namjene se iz općinskog budžeta izdvajaju sredstva od **380.000 KM**.

Uređenje obuhvata niz aktivnosti na čišćenju ulica, uređenju javnih površina, uklanjanju divljih deponija, čišćenju korita rijeka i šljunkohvata, zbrinjavanju pasa luralica, uređenju fasada i slično. Najveći dio aktivnosti se ugovara sa nadležnim javnim preduzećem.

Održavanje i unapređenje putne infrastrukture iziskuje **940.000 KM**.

Blizu **86%** ovog iznosa čine namjenska sredstva. Nadležna općinska Služba upravlja sa **479 km** putne mreže, od čega je asfaltna mreža dužine **284 km**. Visina izdvojenih sredstava je uslovljena veličinom mreže i potrebom osiguranja bezbjednosti u saobraćaju. Shodno tome, tokom godine se vrši sanacija oštećenja asfaltnih površina, postavljanje signalizacije, nasipanje makadamskih puteva, čišćenje kanala, propusta i putnog pojasa, ucjevljenja, obilježavanje taxi stajališta, te zimsko održavanje.

Javna rasvjeta se nalazi u vrhu interesovanja građana, budući da iskazuju spremnost za 100%-tno finansiranje izgradnje. Po izgradnji samih objekata finansiranje utroška se vrši iz općinskog budžeta. Općina za ovu godinu izdvaja za potrošnju električne energije **260.000 KM**, dok je za održavanje i unapređenje mreže planirano **42.000 KM**.

Iz ovih sredstava se finansira **90** mjernih mjesta sa blizu **7.400** rasvjetnih tijela.

Pored toga vrši se održavanje autobuskih stajališta, zaštitnih ograda, dječijih igrališta, spomen obilježja. Dva puta godišnje provode se mjere deratizacije.

Iz namjenskih sredstava za zaštitu i spašavanje planirana su uređenja korita rijeka, sanacije klizišta i dr. aktivnosti Službe civilne zaštite od 220.000 KM. Služba vodi aktivnosti deminiranja terena Općine. Tako je u proteklih 5 godine utrošeno blizu 700.000 KM, dok su za ovu godinu planirana inicijalna sredstva za potencijalne donatore.

Rad organa uprave

Za funkcionisanje organa uprave izdvaja se 18,8% budžeta, od čega 13,4% za plate, doprinose i naknade i 5,4% za materijalne rashode uprave sa Općinskim vijećem.

Materijalni troškovi iznose 1.003.600 KM. Najveći dio ovih troškova čine standardni rashodi električne energije, grijanja, ptt usluga i slično.

S druge strane ovi troškovi obuhvataju naknade volonterima, naknade za rad općinskih komisija, rad Općinske izborne komisije, naknade općinskim vijećnicima, informisanje o radu uprave i Općinskog vijeća, troškove stručnog usavršavanja, i drugo.

Ovo je jedan dio informacija o općinskom budžetu.
Mišljenje o ovoj aplikaciji,
eventualne upite, prijedloge i sugestije možete dostaviti na
budzet@opcina-tesanj.ba.

SUDJELUJTE u izradi budžeta, to je vaše PRAVO.